

Příloha I – Typář východočeské keramiky

Pavel Drnovský – Anežka Dragounová – Kateřina Fleknová

A) Identifikační údaje

Lokalita

Název lokality

Akce

Upřesnění nálezové situace

Datum nálezů

Uvedeno datum učinění nálezů (12.06.1975)

Kontext

Uveden nálezový kontext keramického jedince dle charakteru nálezové situace (sonda/segment/stratigrafická jednotka)

Uložení

Uvedena zkratka instituce, kde je nález uložen, popřípadě upřesňující identifikátor (inv. č.; př. č.)

B) Metrická charakteristika

Hmotnost

Udávána v gramech (g) s přesností jednoho desetinného čísla.

Fragmentarizace

Určována podle velikostních kategorií odvozených od kružnic. Její hodnota odpovídá průměru kružnice, do které by se daný jedinec ideálně vešel (stupně následují po 1 cm). Například jedince s hodnotou určenou 5 je možno si představit jako fragment, jehož výška a délka nepřesáhne 5 cm, ale zároveň není menší než 4 cm.

Abraze

Sledován stupeň setření jedince. Stupně vychází z kategorií vytvořených L. Čapkem (2010, 43). Pakliže je lom čerstvý (tedy vzniklý při exkavaci, nebo během následného laboratorního zpracování) není tento lom registrován.

1 – *ostrohranný* jedinec (všechny rohy ostré); **2** – *částečně otřelý* jedinec (polovina hran ostrá, polovina hran omletá); **3** – *omletý* jedinec (rohy zaoblené, setřelý povrch)

C) Morfologická a typologická charakteristika

Druh nádoby

K určení typu nádoby je použito alfabetského kódu, který využívá brněnský deskripční systém (*Procházka 2007, 233–235*).

C – cedník; **D** – džbán; **H** – hrnec; **KA** – kahan; **K** – kachel; **L** – láhev; **M** – mísa; **PO** – pohár; **PA** – pánev; **PK** – poklice; **T** – talíř; **X** – neurčeno; **Z** – Zásobnice atd.

Část nádoby

K určení části nádoby je použito kódu brněnského deskripčního systému (*Procházka 2007, 238*).

0 – nezjištěn; **DN** – dno; **KN** – knoflík; **N** – noha; **O** – okraj; **T** – tělo; **U** – ucho atd.

Průměr ústí nádoby

Udáván v milimetrech (mm)

Profil okraje Dělení okrajových profilací zachycuje jen její základní formy.

Kód umožňuje rozvinout jednotlivé skupiny přidáním numerické hodnoty nových typů dle potřeby daného souboru.

Hrnce

- H.1.** – jednoduše profilovaný, nezesílený
- H.2.** – nezesílený, hraněný, či seříznutý
- H.3.** – nezesílený, nahoře prožlabený
- H.4.** – pravidelně zeslabený
- H.5.** – oboustranně zesílený (část tzv. kyjovitě)
- H.6.** – oboustranně zesílený, hraněný, či seříznutý
- H.7.** – oboustranně zesílený, nahoře prožlabený
- H.8.** – ovalený s vnitřním podžlabením
- H.9.** – oboustranně zesílený, směrem dolů protažený
- H.10.** – okruží nízké, vně prožlabené
- H.11.** – okruží nízké, vně ploché
- H.12.** – okruží nízké, s vnitřním prožlabením (tzv. nepravé okruží)
- H.13.** – okruží vně prožlabené
- H.14.** – okruží vně prožlabené, nahoře různé formy zakončení
- H.15.** – ovalený s vnitřním prožlabením
- H.16.** – ovalený bez vnitřního prožlabení
- H.17.** – přehnutý, oble, ostře
- H.18.** – zavnutý, oble, ostře
- H.19.** – okruží s vnitřním prožlabením (tzv. nepravé okruží)

- H.20. – vzhůru vytažený, zesílený
- H.21. – vzhůru vytažený, nezesílený
- H.22. – vzhůru vytažený, ovalený
- H.23. – vzhůru vytažený, rozšířený
- H.24. – vzhůru vytažený s prožlabením na vnější straně
- H.25. – vzhůru vytažený s prožlabením na vnitřní straně
- H.26. – vzhůru vytažený bez prožlabení
- H.27. – směrem dolů i nahoru protažený
- H.28. – směrem dolů i nahoru protažený, zvnějšku prožlabený
- H.29. – směrem dolů i nahoru protažený, protažení obdélného profilu
- H.30. – směrem dolů i nahoru protažený, protažení lichoběžníkového profilu
- H.31. – horizontálně protažený
- H.32. – horizontálně vyložený, pravidelně ukončený
- H.33. – horizontálně vyložený, nepravidelně ukončený
- H.34. – horizontálně vyložený, z vrchní strany prožlabený

Džbány

- D.1. – jednoduchý
- D.2. – kyjovitě rozšířený okraj
- D.3. – zavínutý okraj
- D.4. – vzhůru vytažený bez prožlabení
- D.5. – s jednou či více plastickými lištami
- D.6. – nízké okruží
- D.7. – vysoké okruží

Mísy

- M.1. – okraj jednoduchý
- M.2. – šikmo dovnitř seříznutý
- M.3. – kyjovitě rozšířený, nahoře prožlabený
- M.4. – zesílený, vně i uvnitř prožlabený
- M.5. – zavínutý
- M.6. – palcovitě rozšířený
- M.7. – vodorovně vyložený
- M.8. – vzhůru vytažený bez prožlabení
- M.9. – kyjovitý

Pánve

- PA.1. – jednoduchý
- PA.2. – vně rozšířený
- PA.3. – kyjovitý
- PA.4. – profilovaný do okruží
- PA.5. – zavínutý

- PA.6. – přehnutý
- PA.7. – nahoře výrazně prožlabený
- PA.8. – s vnitřním prožlabením

Talíře

- TA.1. – jednoduchý
- TA.2. – kyjovitý
- TA.3. – talíře s talířovým podokrajím
- TA.4. – s prožlabením na vnější straně

Zásobnice

- Z.1. – jednoduchý
- Z.2. – vně vyhnutý, vně výrazně zesílený
- Z.3. – vně vyhnutý, prožlabený s výraznou lištou
- Z.4. – vzhůru oble vytažený, nahoře prožlabený
- Z.5. – kyjovitě rozšířený obdélného průřezu
- Z.6. – kyjovitě rozšířený, nahoře prožlabený
- Z.7. – dovnitř vytažený

Profil dna

- DN.1. – rovné dno s hraněným okrajem
- DN.2. – konkávní dno s hraněným okrajem
- DN.3. – rovné dno s oblým okrajem
- DN.4. – rovné dno s obvodovou lištou
- DN.5. – konkávní dno s obvodovou lištou
- DN.6. – rovné dno s vytaženým okrajem
- DN.7. – konkávní dno s vytaženým okrajem
- DN.8. – dno s nožkou

Profil ucha

- U.1. – páskové prožlábnuté ucho s rovným dnem
- U.2. – páskové prožlábnuté ucho s nerovným dnem
- U.3. – ploché široké ucho
- U.4. – válečkovité ucho

Profil knoflíku poklice

Variace knoflíků byly sloučeny do jedné skupiny.

Profil okraje poklice

- PO.1. – zvonovitá; jednoduchý okraj

- PO.2.** – zvonovitá; rozšířený okraj směrem nahoru
- PO.3.** – zvonovitá; vytažený okraj směrem nahoru
- PO.4.** – zvonovitá; rozšířený okraj směrem dolů
- PO.5.** – zvonovitá; kyjovitě rozšířený okraj
- PO.6.** – zvonovitá; s prožlabením
- PO.7.** – plochá; jednoduchý okraj
- PO.8.** – plochá; vytažený směrem nahoru
- PO.9.** – plochá; zesílený či vytažený směrem dolů
- PO.10.** – plochá; kyjovitě rozšířený

Profil držadla pánve

Držadla pánví byla sloučena do jedné základní skupiny.

D) Technologická charakteristika

Výpal

1 – oxidační; **2** – redukční; **3** – smíšený; **4** – neurčený. *Tvrdość* Stupnice vychází z brněnského deskripčního systému (Procházka 2007, 241).

1 – měkký (vryp nehtem), **2** – středně tvrdý (vryp železem), **3** – velmi tvrdý (zvonivý, vryp sklem), **4** – částečně slinutý, **5** – slinutý (kamenina)

Struktura keramické hmoty

Sledována je zrnitost příměsí v keramickém těstě. Stupnice vychází z kategorií L. Čapka (2016, 122).

1 – hrubozrnná (1,5 – 2,5 mm); **2** – středozrnná (0,5 – 1,5 mm); **3** – jemnozrnná (0,1 – 0,5 mm); **4** – slinutá

Zvláštní příměs

0 – není; **1** – grafit hrubý; **2** – grafit jemný; **3** – slída hrubá; **4** – slída jemná; **5** – grafit a slída

Barva

K určení barvy je užívána přiložená tabulka a to s pomocí alfanumerického kódu např. ve tvaru A10.

Úprava povrchu Sledován je povrch na vnější straně jedince. Stupnice vychází z kategorií L. Čapka (2016, 122).

1 – hrubý; **2** – krupičkový; **3** – jemně drsný; **4** – hladký; **5** – leštěný; **6** – engoba; **7** – glazura. ***Keramická třída***

Název se skládá z prvních dvou alfabetských znaků (zkratka lokality), následuje a čtyřčíslí, kdy první dvě čísla označují vybrané technologické skupiny:

AB00xx – nezařazené skupiny.

AB10xx – skupiny oxidačně pálené keramiky.

AB20xx – skupiny redukčně pálené keramiky.

AB30xx – skupiny smíšeně pálené keramiky.

AB40xx – skupiny glazované keramiky.

AB50xx – skupiny (polo)kameniny.

AB60xx – skupiny recentní keramiky (19 století a mladší).

Určujícími kritérii pro určení KT je pozorování: 1) výpalu (charakter/tvrdość); 2) charakter a úpravy povrchu; 3) makroskopická struktura keramické hmoty; 4) barevné spektrum; 5) afinita. **Glazura**

0 – není; **1** – vnitřní strana; **2** – vnější strana; **3** – oboustranná; **4** – vnitřní a vnější část okraje; **5** – náhodné kapky na jinak rezném jedinci. **Barva glazury**

K určení barvy glazury je užívána přiložená tabulka a to s pomocí alfanumerického kódu např. ve tvaru A10.

Engoba

0 – není; **1** – vnitřní strana; **2** – vnější strana; **3** – oboustranná

Dno

Sledovány technologické stopy na dně nádoby:

1 – nezřetelné; **2** – podsýpka; **3** – odříznutí strunou; **4** – odříznutí nožem.

Značka na dně

0 – ne; **1** – ano

Výzdoba

Dělení výzdoby zachycuje jen její základní formy.

Kód umožňuje rozvinout jednotlivé skupiny přidáním numerické hodnoty nových typů dle potřeby daného souboru.

Malovaná výzdoba

M.1. – tenká linie

M.2. – zdvojená tenká linie

M.3. – široká linie

M.4. – vlnovky

M.5. – půlměsíčky

M.6. – kolečka

M.7. – jazýčky

M.8. – zuby

M.9. – výzdoba okraje

M.10. – výzdoba dna

M.11. – mřížka

M.12. – křížek

M.13. – žebřík

M.14. – hvězdička

M.15. – motiv jedlové větvičky

M.16. – spirála

Vrypy, vseky, vpichy

V.1. – nehtovité vrypy

V.2. – kruhové vpichy

V.3. – dlouhé vseky

V.4. – obloučkové vrypy

Rytá výzdoba

R.1. – rytá linie

R.2. – ryté vlnovky

R.3. – překřížené linie

R.4. – oběžné široké žlábký

R.5. – ryté obloučky

R.6. – vyškrabávaný vzor

Plošná výzdoba

P.1. – šroubovice vývalková úzká

P.2. – šroubovice vývalková široká

P.3. – šroubovice hřebenová

P.4. – šroubovice rytá

P.5. – šroubovice stupňovitá

P.6. – svislá rytá linie

Plastická výzdoba

Pl.1. – lišta oblého průřezu

Pl.2. – lišta obdélného průřezu

Pl.3. – lišta trojúhelníkového průřezu

Pl.4. – zdvojená lišta oblého průřezu

Pl.5. – nálepy

Pl.6. – vlnovka na okraji

Pl.7. – promačkávání na uchu

Radélka

Ra.1. – čtverečková radélka

Ra.2. – obdélníková radélka

Ra.3. – trojúhelníková radélka

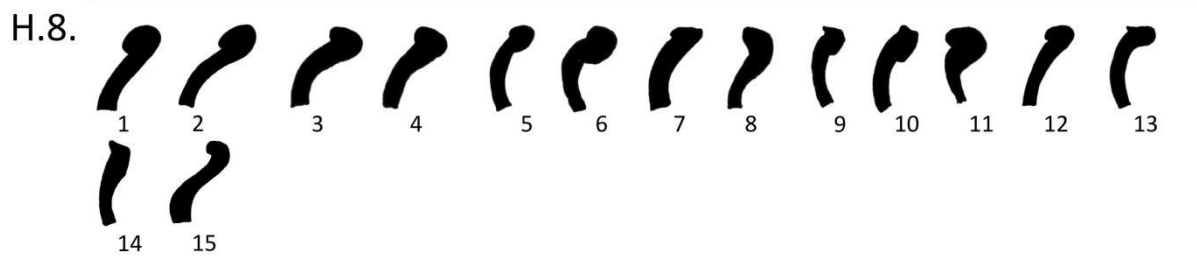
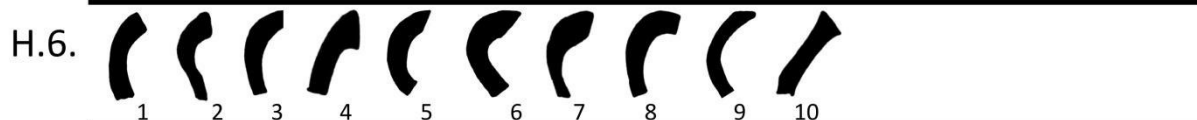
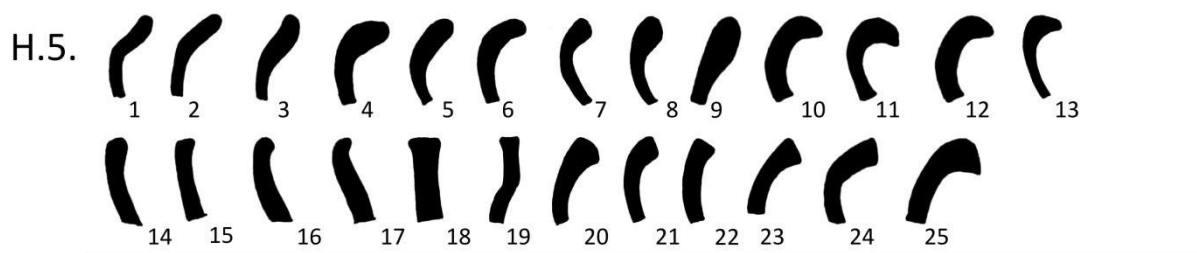
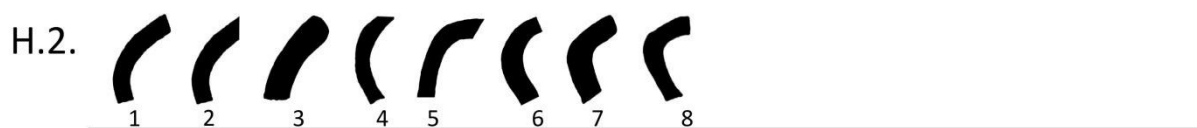
Ra.4. – kosočtverečná radélka

Ra.5. – tečkovitá radélka

Ra.6. – půlobloučkovitá radélka

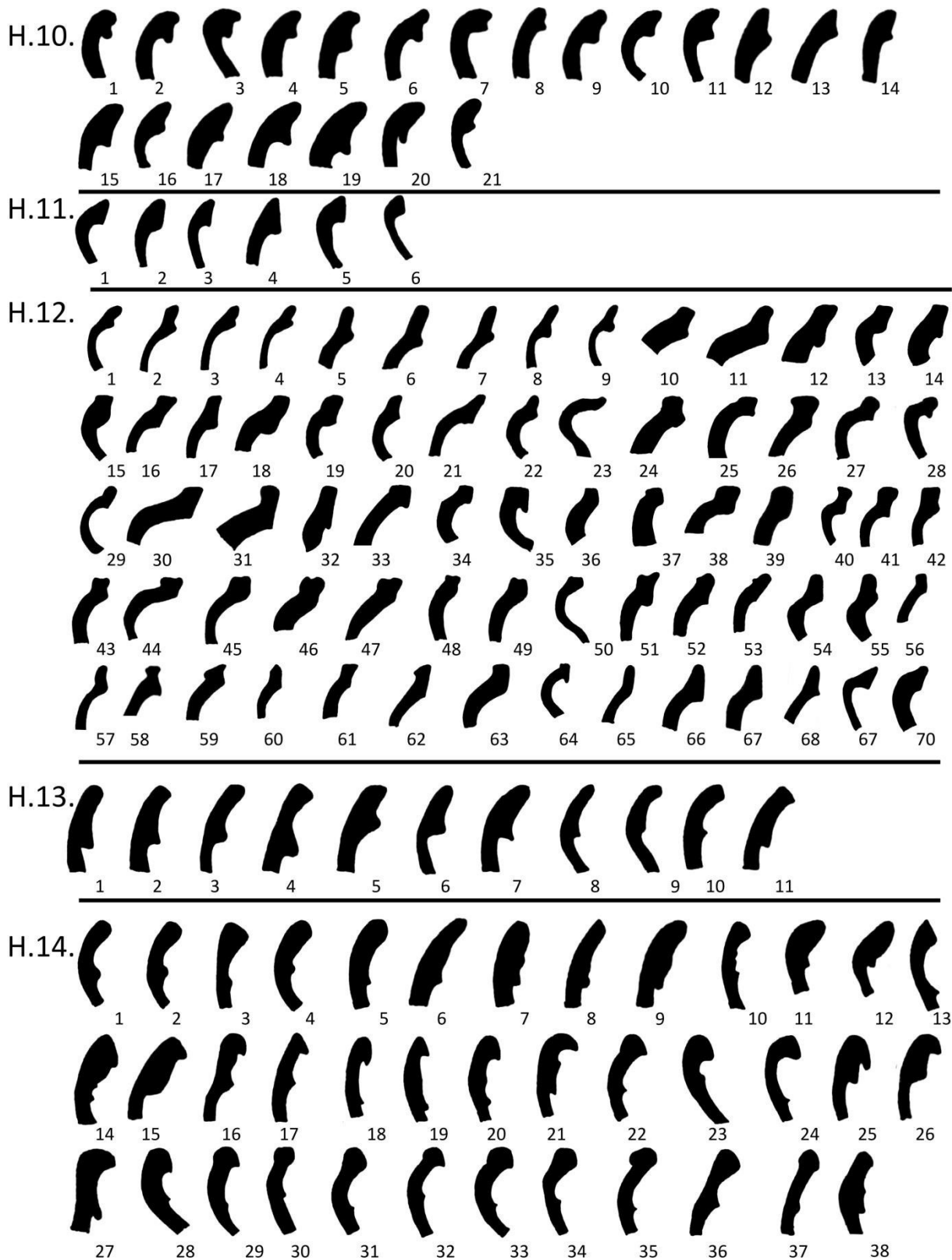
Ra.7. – zvláštní tvary

Ra.8. – křížky v řadě

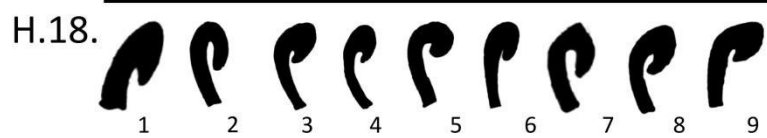
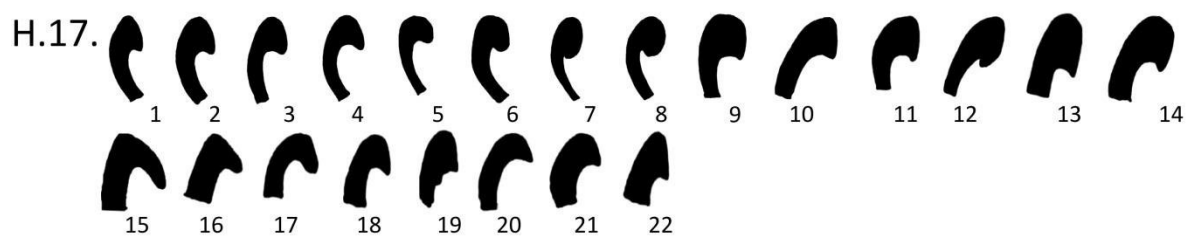
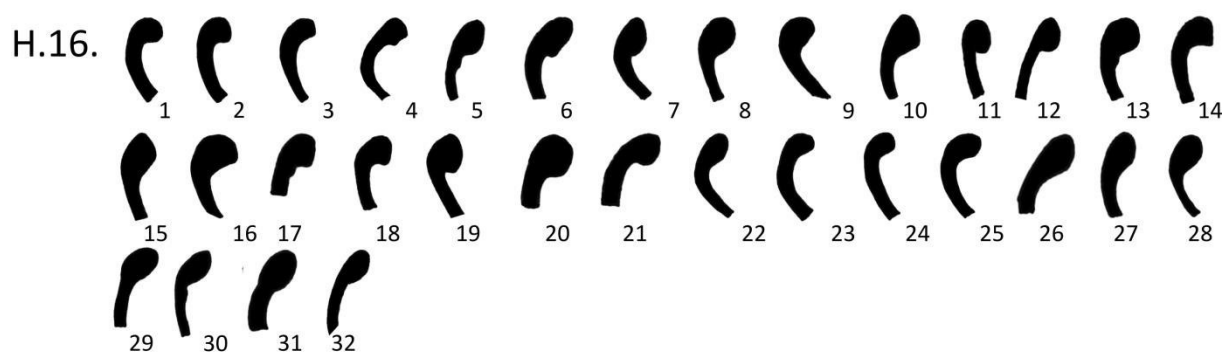
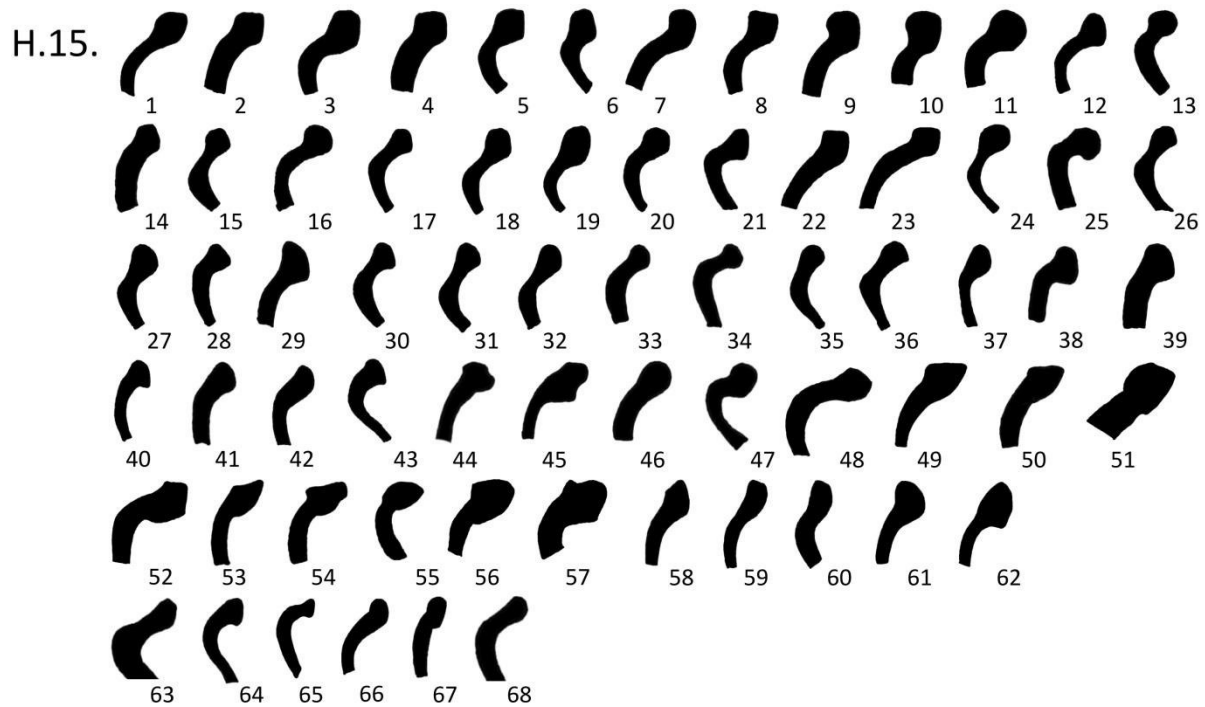

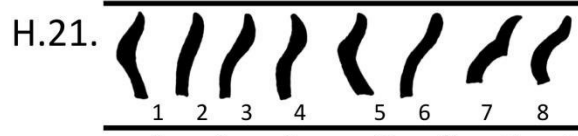
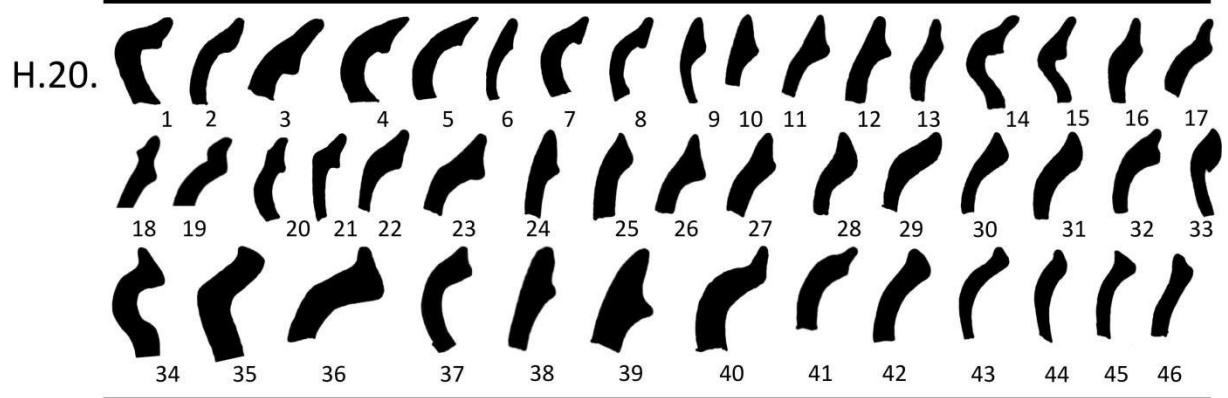
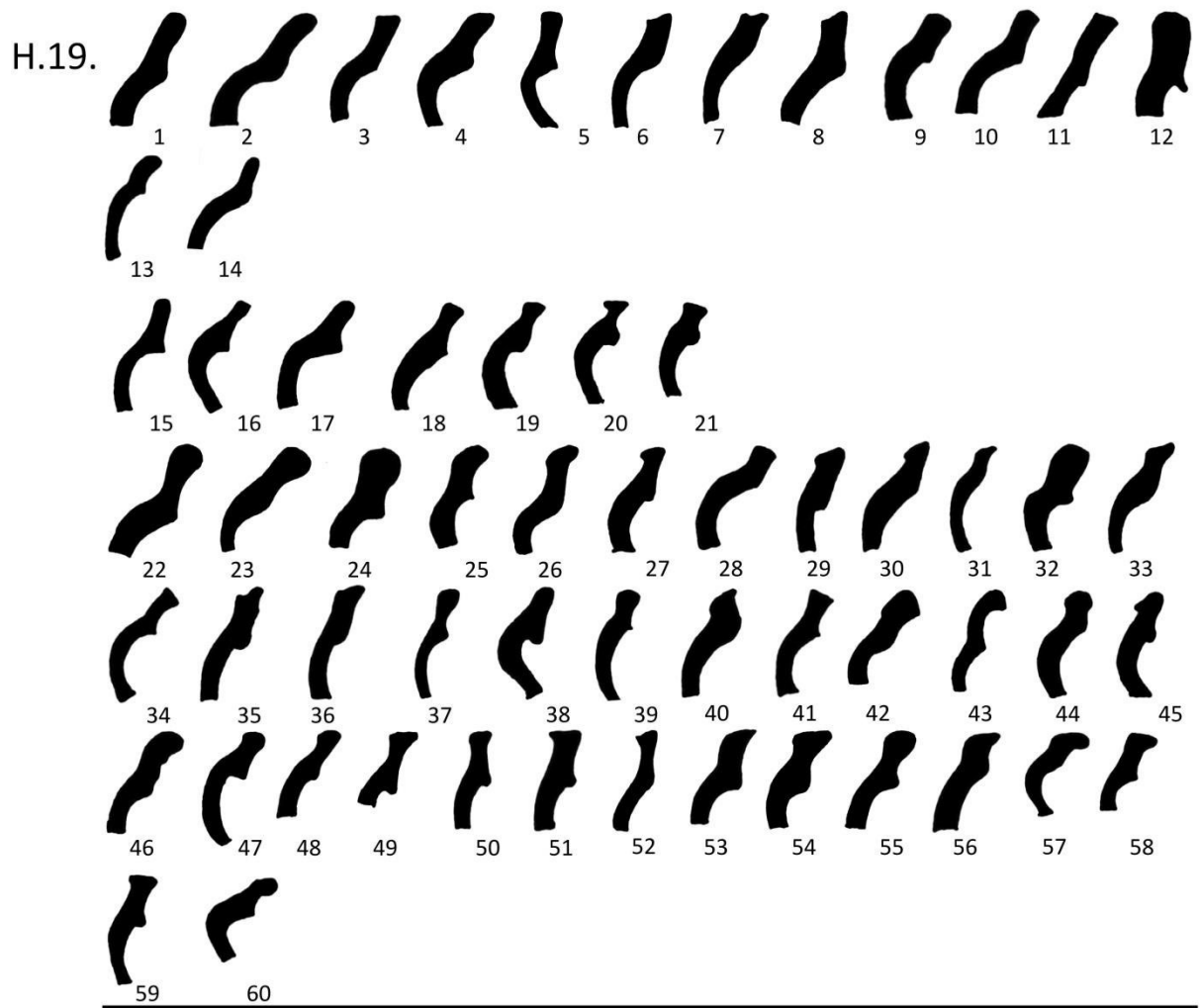
Obr. 1: Okraje hrnců

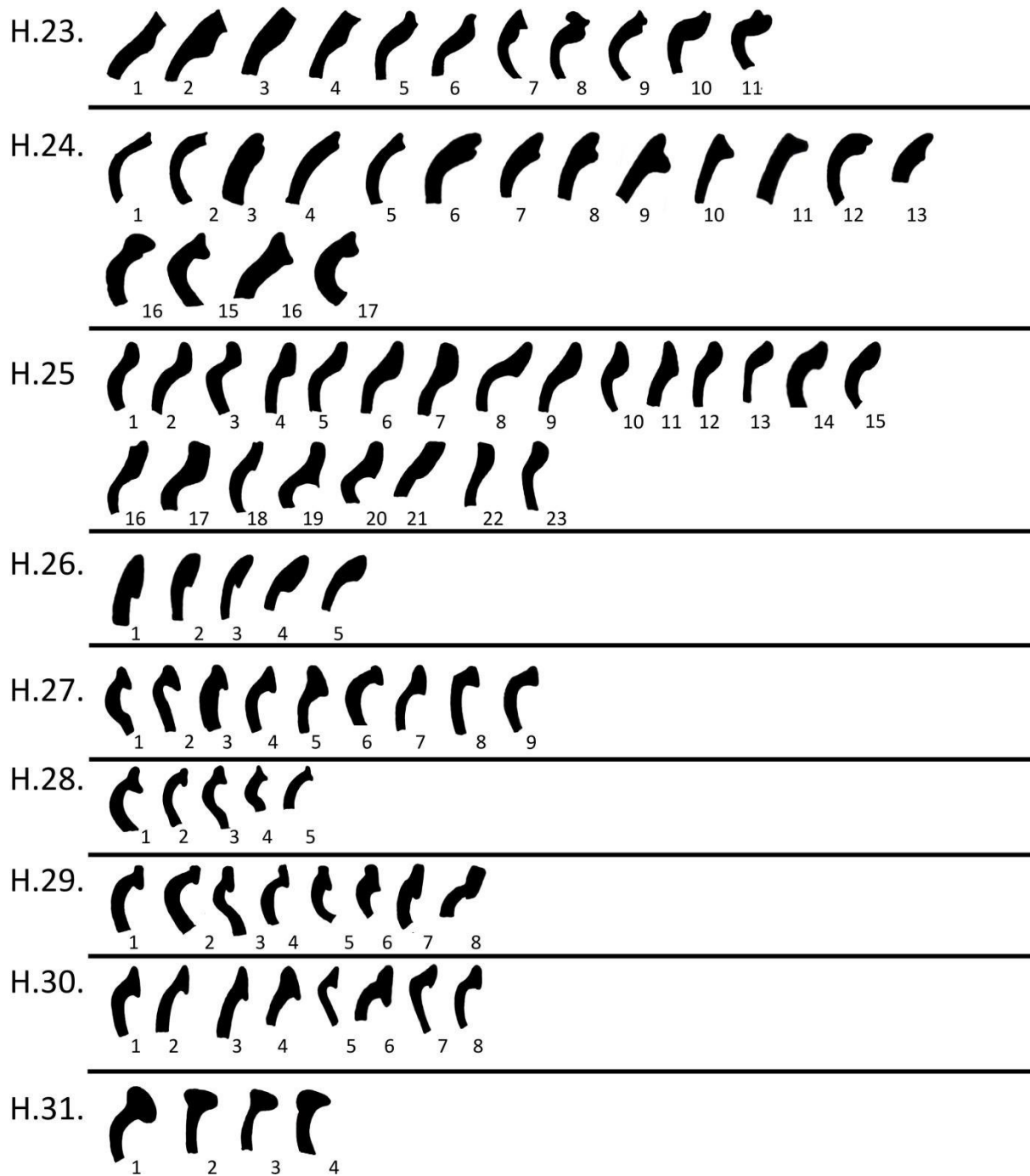
Obr. 2: Okraje hrnců

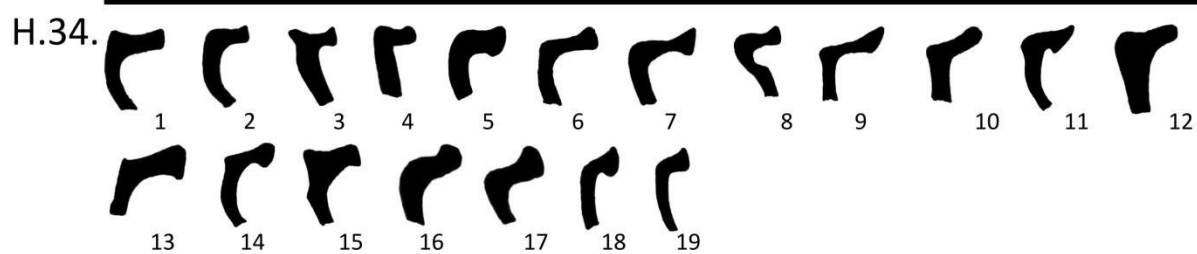
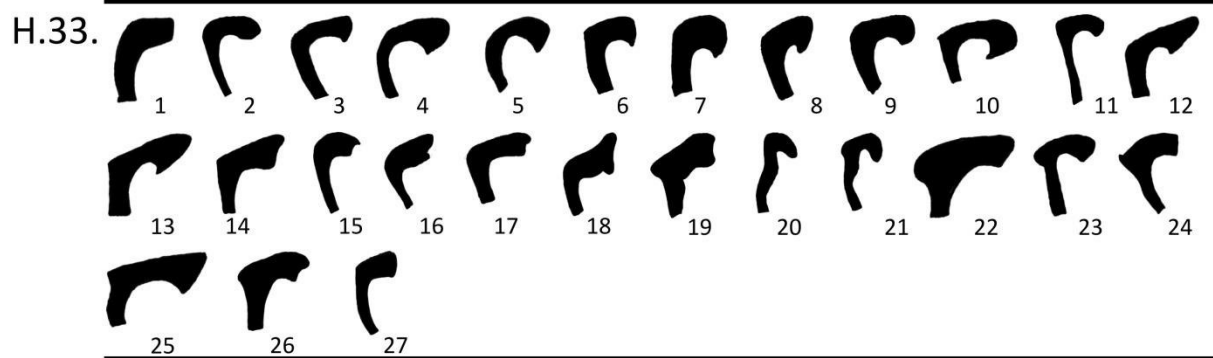
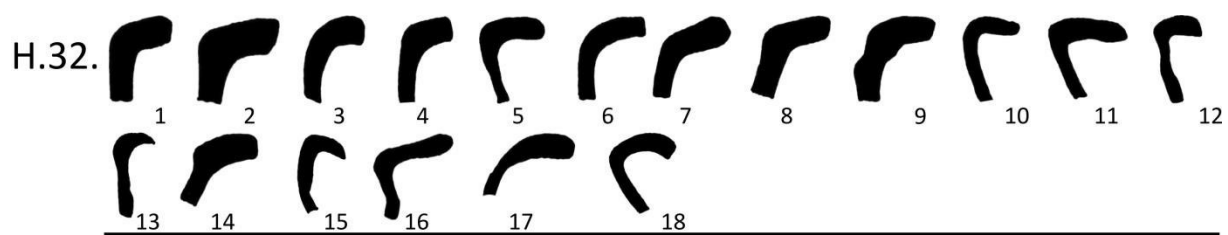
Obr. 3: Okraje hrnců

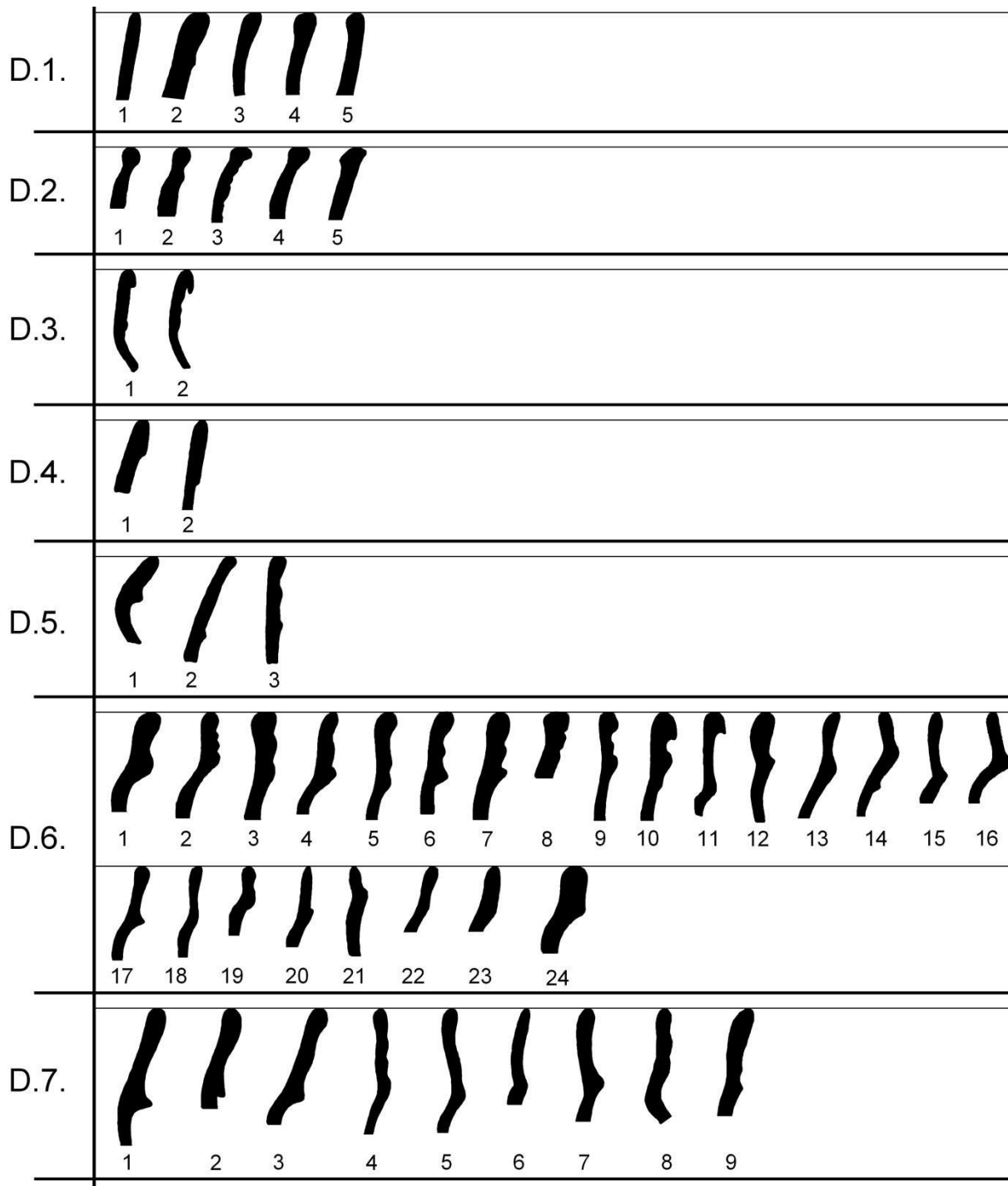
Obr. 4: Okraje hrnců

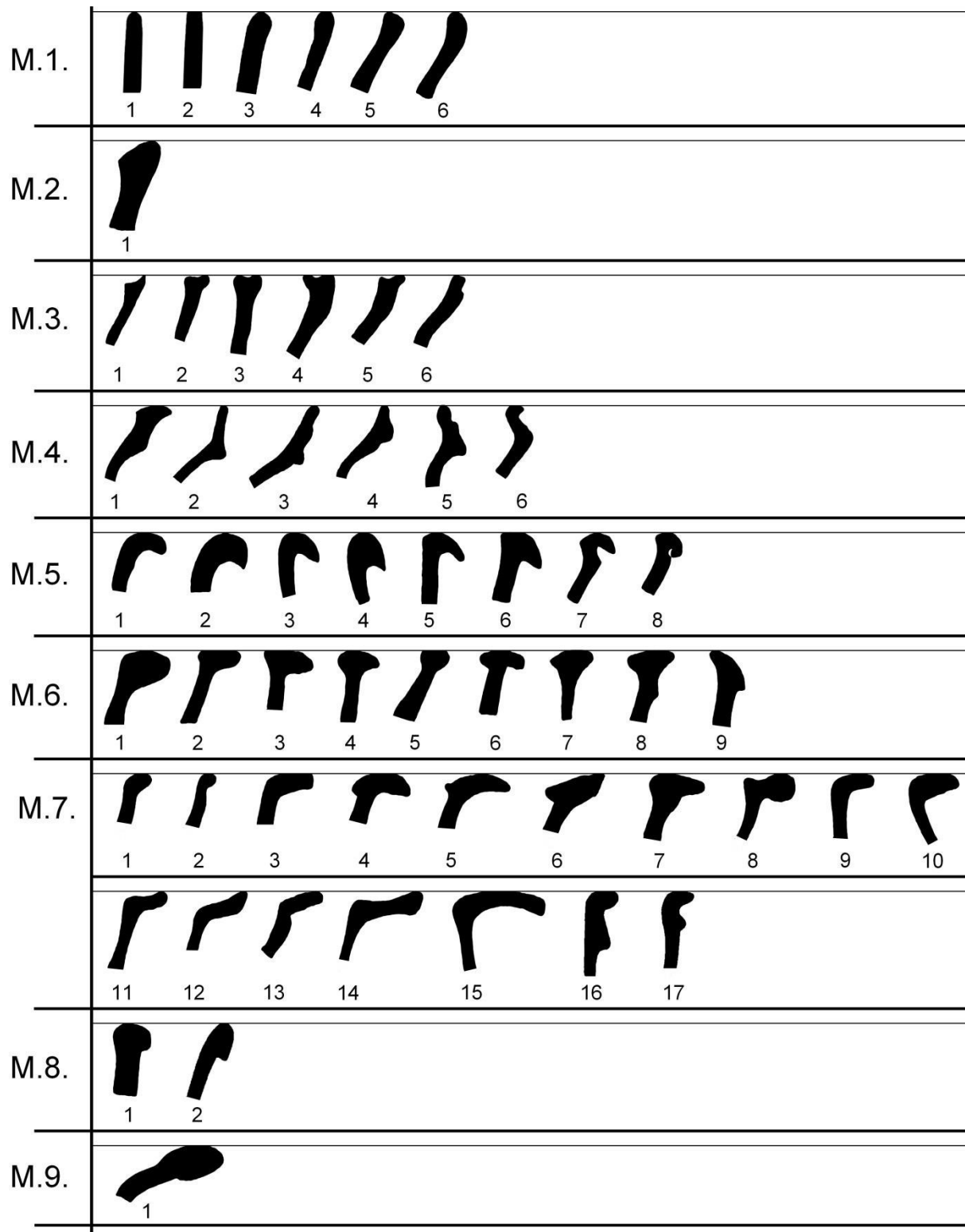
Obr. 5: Okraje hrnců

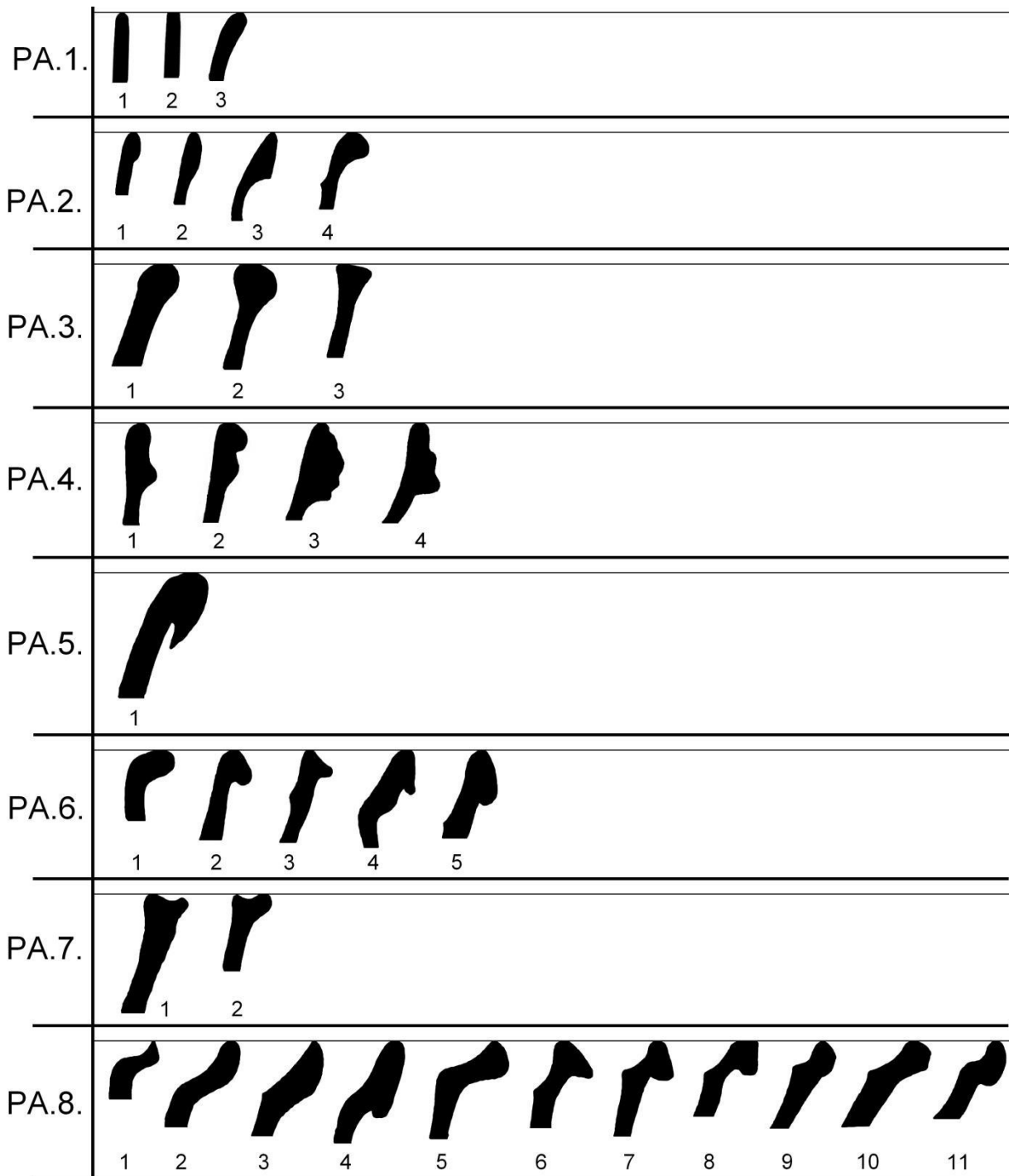
Obr. 6: Okraje hrnců

Obr. 7: Okraje džbánů

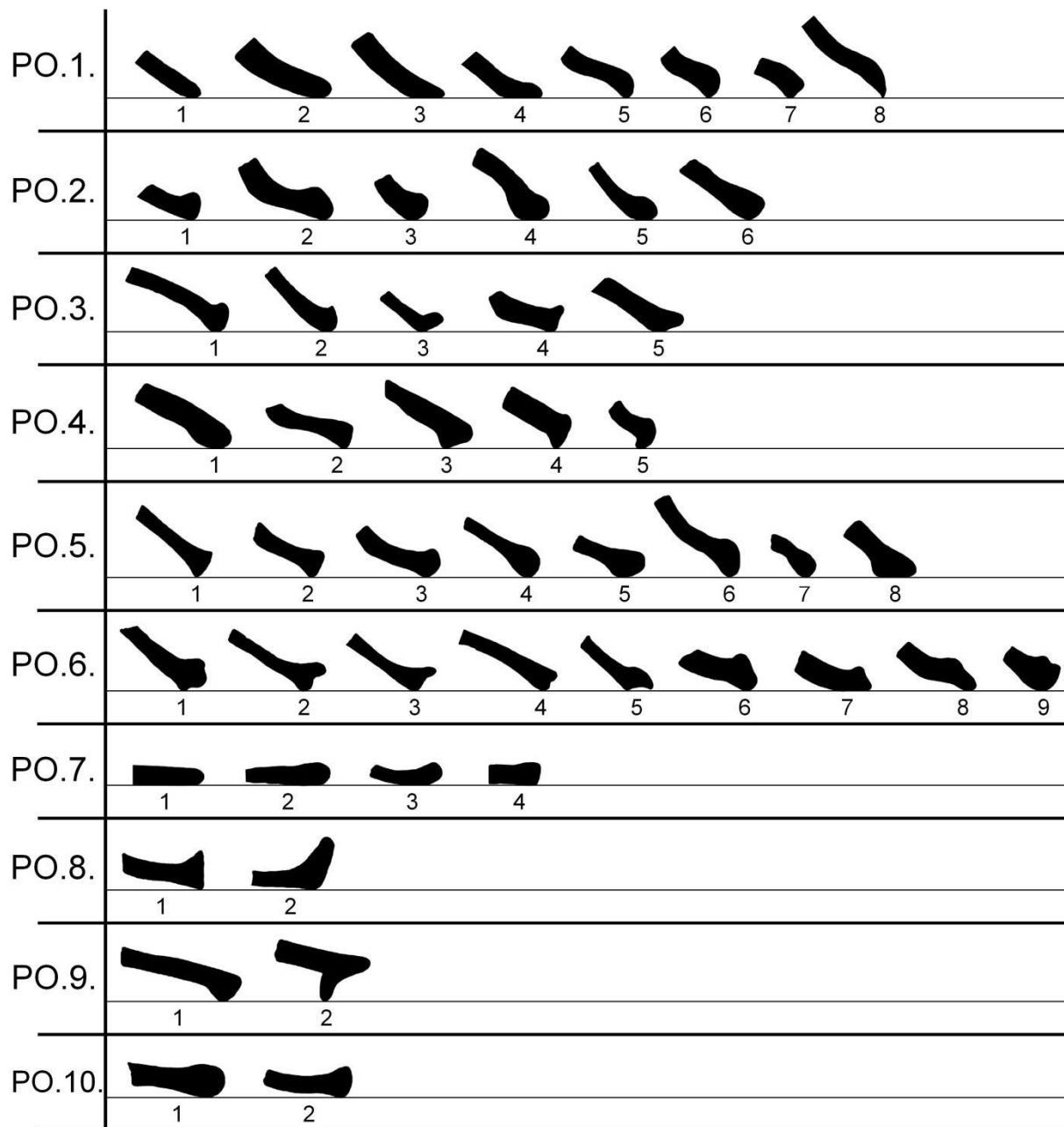

Obr. 8: Okraje mís

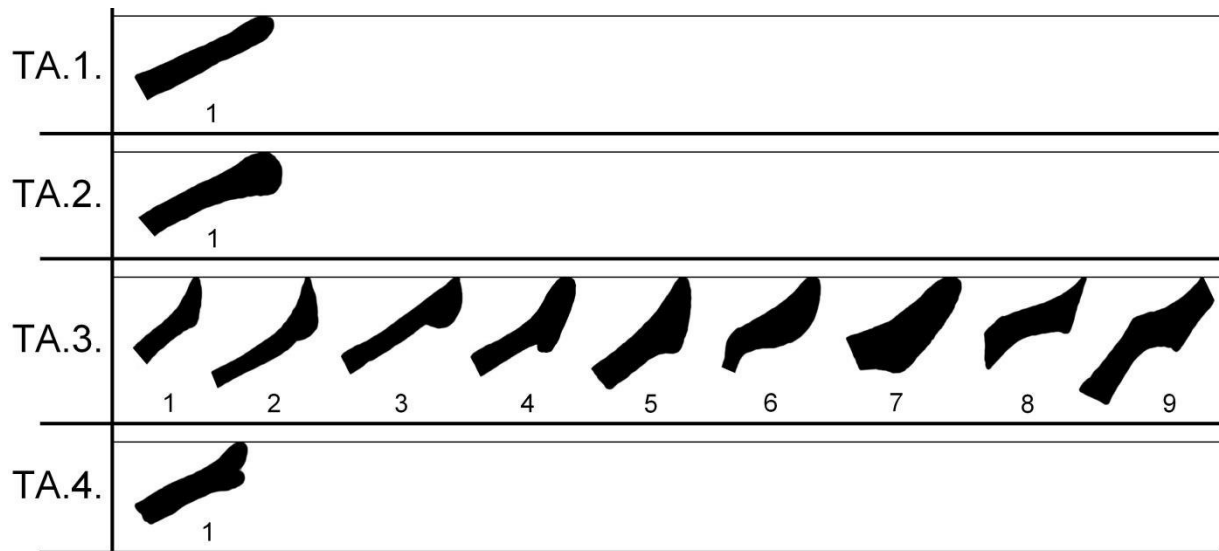

Obr. 9: Okraje pánví

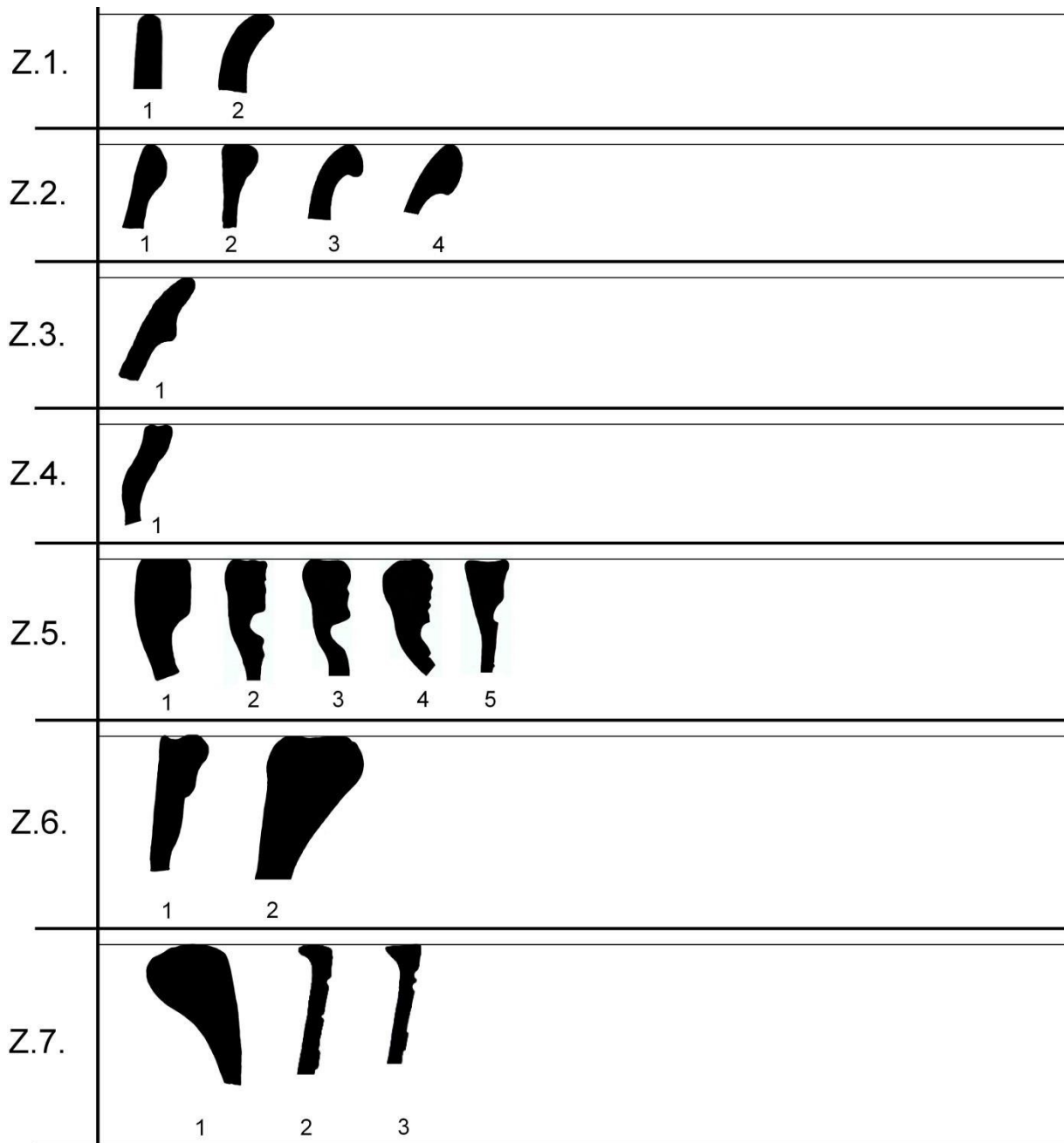

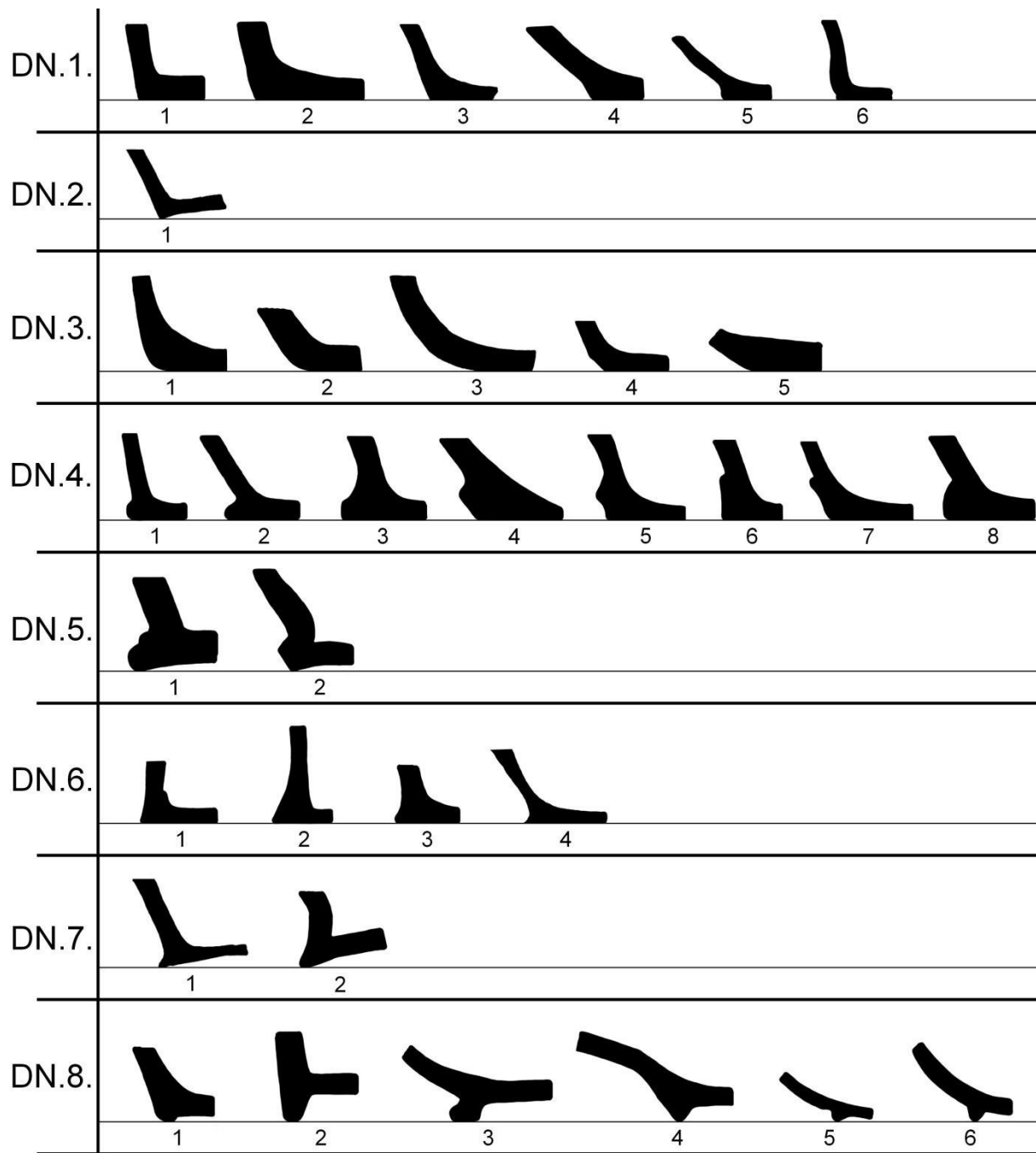
Obr. 10: Okraje poklic

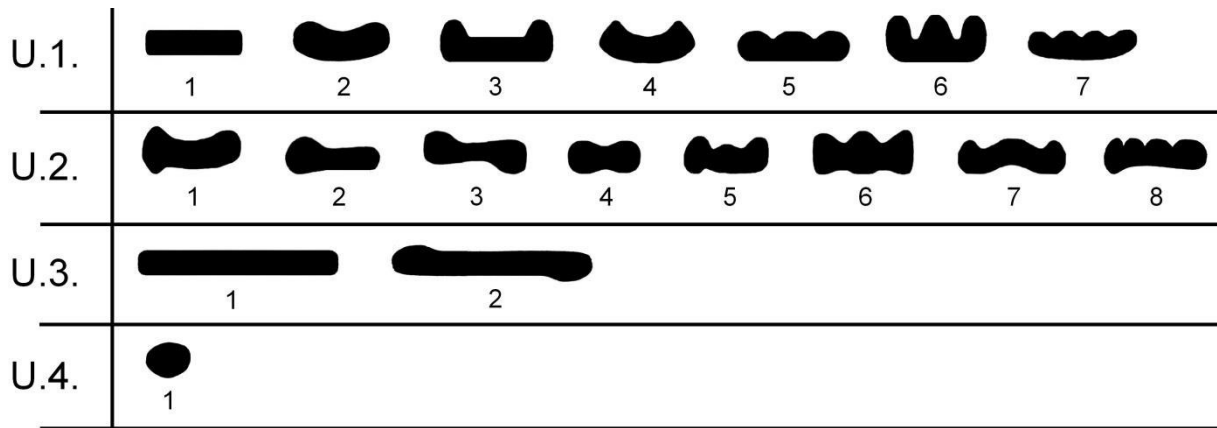
Obr. 11: Okraje talířů

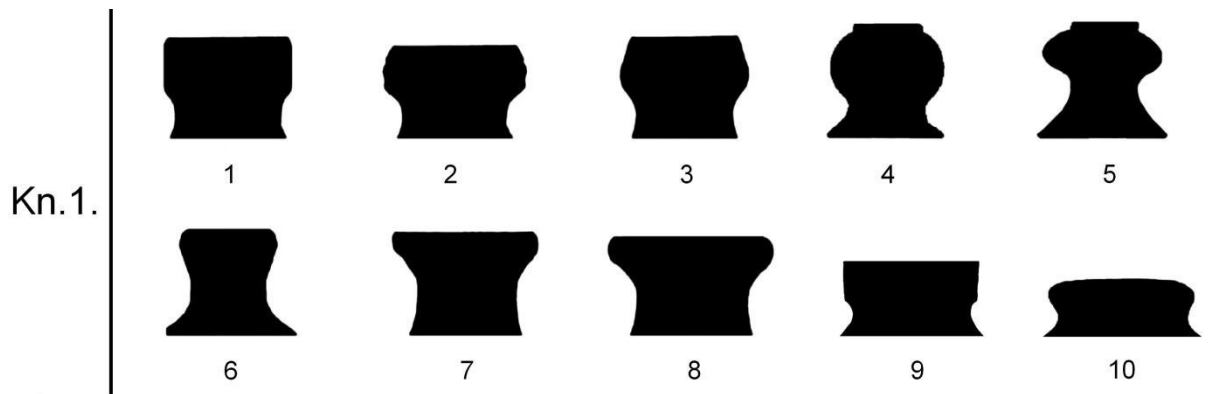
Obr. 12: Okraje zásobnic

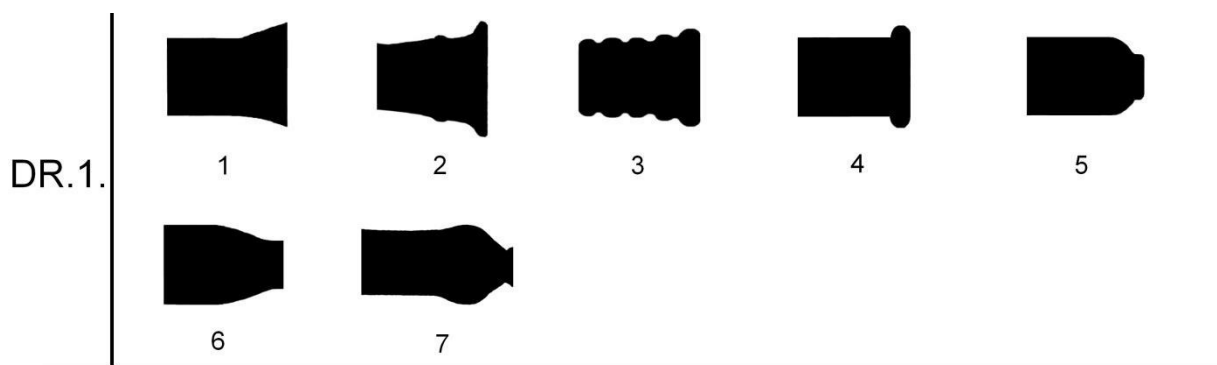
Obr. 13: Profilace den

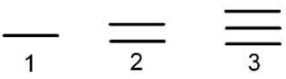
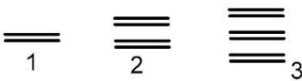
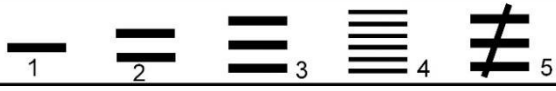
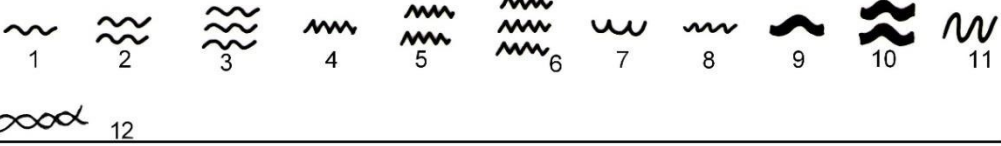

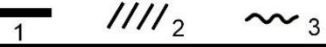

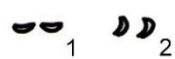
Obr. 14: Profilace uch

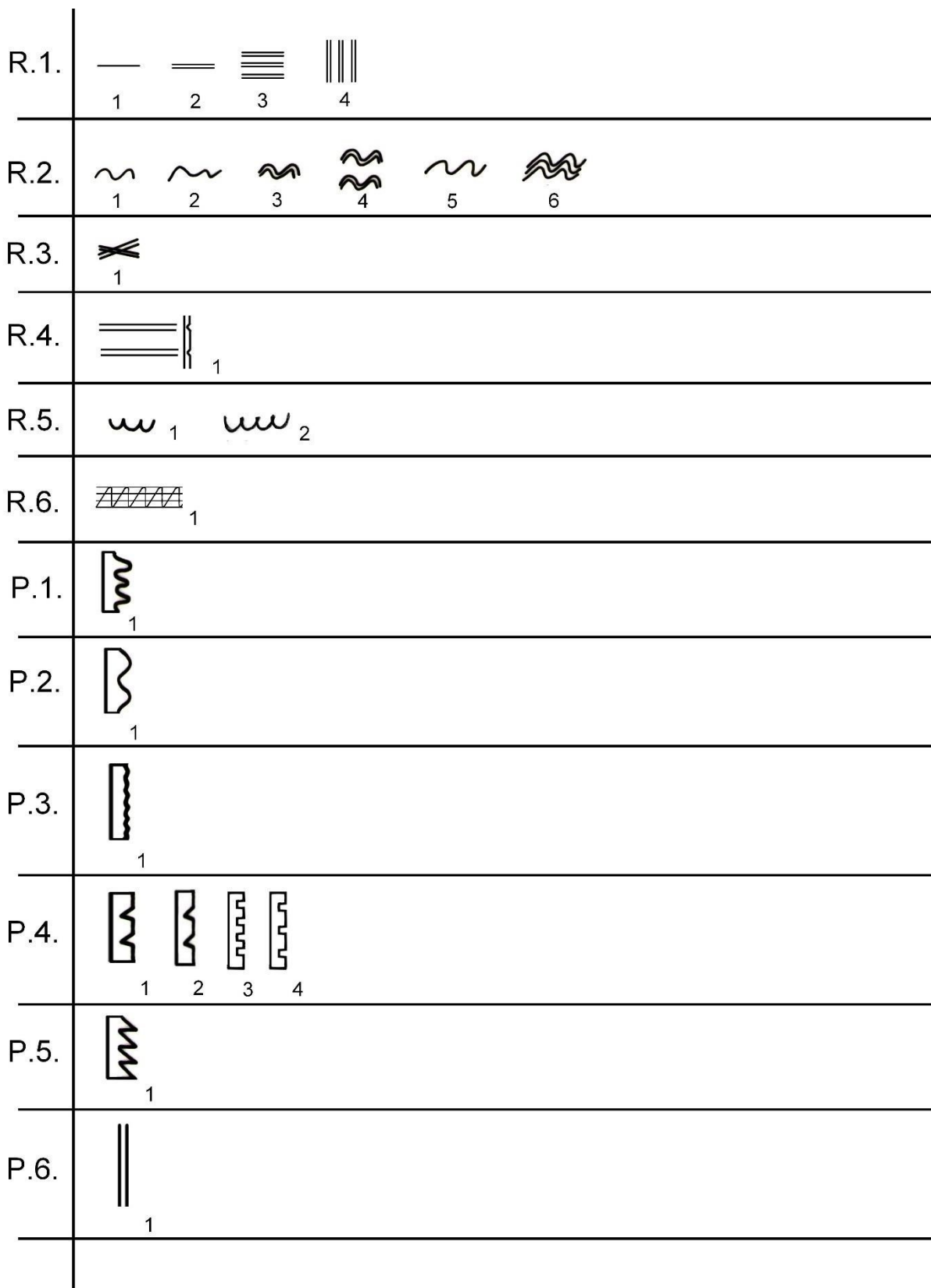
Obr. 15: Profilace knoflíků

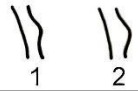

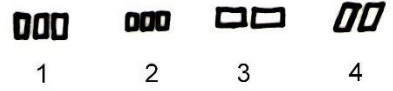
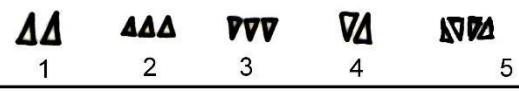

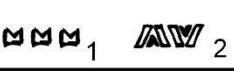
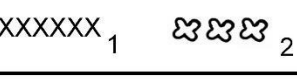
Obr. 16: Profilace držadel

M.1.	
M.2.	
M.3.	
M.4.	
M.5.	
M.6.	
M.7.	
M.8.	
M.9.	
M.10.	
M.11.	
M.12.	
M.13.	
M.14.	
M.15.	
M.16.	
V.1.	
V.2.	
V.3.	
V.4.	

Obr. 17: Typář výzdoby

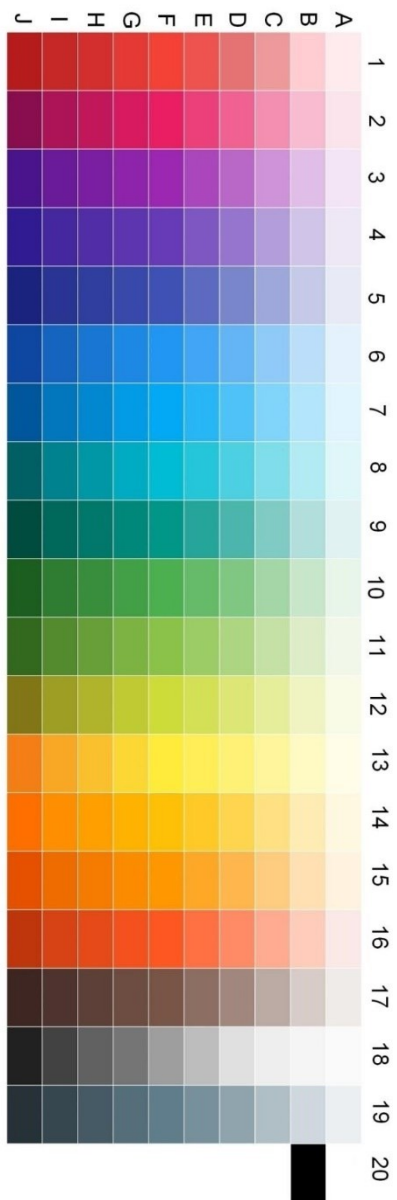

Obr. 18: Typář výzdoby

Pl.1.	
Pl.2.	
Pl.3.	
Pl.4.	
Pl.5.	
Pl.6.	
Pl.7.	
Ra.1.	
Ra.2.	
Ra.3.	
Ra.4.	
Ra.5.	
Ra.6.	
Ra.7.	
Ra.8.	

Obr. 19: Typář výzdoby

Obr. 20: Tabulka barev